

Charles Dickens, un turista a Itàlia

WIKIMEDIA

ANNA
CARRERAS

Amb traducció de Josep M. Muñoz Lloret, L'Avenç publica les *Postals d'Itàlia* de l'escriptor Charles Dickens, un recull de cròniques de l'estada de l'autor i la seva família a Gènova entre el juliol de 1844 i el juny de 1845. Un viatge que seguia l'estela d'altres anglesos, com John Keats, traslladats a Itàlia com a experiència de formació. En aquells anys, Dickens ja era un autor consagrat gràcies als seus dos primers llibres, *Els papers de Pickwick* i *Oliver Twist*. Amb el

camp base situat a Gènova, l'autor viatja per tot el país i va enviant cartes a Anglaterra amb les seves impressions. Són uns textos escrits entre el romanticisme i la ironia en què Dickens exposa la doble cara dels pobles italians. Com en un somni, l'escriptor se sorprèn per la seva bellesa però també per la decrepitud, el desordre i la brutícia. Més enllà de descriure els monuments, la història i la riquesa artística d'Itàlia o de fer-se pesat amb notes topogràfiques i descripcions de paisatges pròpies d'un llibre de viatges convencional, l'autor de *David Copperfield* se centra en la fasci-

POSTALS
D'ITALIA
CHARLES DICKENS
L'AVENÇ
TRADUCCIÓ DE
J.M. MUÑOZ LLORET
236 PÀG. / 18 €

nació que sent per la quotidianitat humil de la gent anònima que es va trobant en la seva *road movie*. La vida al carrer, plena d'olors i colors que per a ell són nous, i la decadència que tothora li recorda una esplendor pretèrita, són els *tours de force* d'aquest relat.

Postals d'Itàlia no és una de les seves obres més conegudes. La crítica l'ha bandejat considerant-la una obra menor. Malgrat aquesta errada descomunal, és justament el llibre que determina l'estil posterior de Dickens. L'ús del narrador en primera persona, les referències als clàssics anglesos –amb Shakespea-

re al capdavant–, la precisió en les descripcions o l'agudesia en la crítica social, per posar alguns exemples, són trets distintius que ja no abandonarà mai més. Llegint les *Postals d'Itàlia* coneixem el personatge de Dickens, les seves reaccions al Carnaval, a les obres d'art, la impressió que té de l'ànima humana i de les seves contradiccions. L'autor se sent especialment atret per l'estètica indumentària, la multidimensionalitat i l'exuberància del país.

Trencant amb el gènere novel·lístic que havia treballat fins aleshores, Dickens fa de *Postals d'Itàlia* un llibre original que juga amb els gèneres. Com a turista, Dickens es riu del mort i de qui el vetlla, gastant una ironia anglesa refinada i capgirant el tòpic de la Itàlia bella i neta i lluminosa. El superàvit d'esglésies italianes, per exemple, el deixa perplex. Com a protestant anglès, Dickens reflexiona, des d'un sentiment contradictori, sobre la convivència de les tradicions paganes i el catolicisme exacerbats que observa mentre abomina, tediós, els *avortaments* pseudoartístics que omplen els temples d'una iconografia religiosa, segons ell, massa centrada en els martirologis dels sants. També rebutja sense filtres la pompositat i el fingiment de tota la parafernàlia catòlica. Gràcies a la mirada de l'altre, del foraster, l'autor remarca les diferències entre Anglaterra i Itàlia, en crítica les mancances sempre des del respecte, enalteix la diferència social i cultural com a camí d'enriquiment de l'individu i obre finestres a l'esperança, a la idea d'un renaixement de les pròpies cendres. Pel que fa a l'estil, a *Postals d'Itàlia* hi reconeixem el Dickens del *Pickwick*, l'optimista viatger anglès que no perd la calma davant la confusió. ♦♦

Vulnerabilitat, perversitat i desconcert

PERE
ANTONI
PONS

Amb *El pèndol*, la poeta i narradora Anna Gas (Barcelona, 1996) ha guanyat el premi Mercè Rodoreda 2020. És la guanyadora més jove de la història del guardó, un fet purament anecdòtic que, tanmateix, és inevitable tenir en compte quan es llegeixen els contes menys reeixits del volum –els més gratuïtament desconcertants, els de sentit més dispers o més vague–, però també quan se'n llegeixen els millors, els que radiografien les relacions humanes amb una mirada complexa, penetrant, perversa i fresca i exposen els resultats de la radiografia amb una maleduosa narrativa i una seguretat estilística notables.

Tot i que els dotze relats que el conformen són independents, tenen prou elements en comú per do-

nar homogeneïtat i cohesió –formal i temàtica– al conjunt. A grans trets, *El pèndol* funciona com un inventari de relacions familiars complicades, o tèrboles, o malaltisses. Tampoc no hi falten algunes relacions de parella extravagants, insuportables o feridores, que no deixen de ser un variant del tema familiar.

Aquestes relacions Gas les escorcolla d'una manera meticulosa, de vegades amb empatia i de vegades amb crueltat, de vegades despullant el que sembla normal i plàcid fins a demostrar que en realitat és conflictiu, desesperat o brut (com passa, per exemple, a *Pulsió*, *Ariadna* o *Camí ascendent*), i de vegades vestint el que és pervers, maníac o directament demencial amb les robes d'una normalitat enrarida i xocant (seria el cas de *Trisomia* o *La gàbia*).

L'altre element compartit per la majoria dels relats és que es despla-

EL PÈNDOL
ANNA GAS SERRA
PROA
160 PÀG. / 18 €

guen davant del lector com un mostrari de veus. L'autora els ha escrit més com una ventríloqua que com una constructora de mons o una narradora d'històries. Vull dir que és la veu del protagonista narrador el que constitueix i emmarca el relat. La majoria de contes no són un conflicte dramatitzat i organitzat per escenes, sinó un doll verbal que brolla amb una eloqüència que, en els millors casos, és persuasiva, reveladora, significativa.

Un exemple paradigmàtic és la mare narradora del conte titulat *Ariadna*, que explica a una amiga quina relació té amb la filla i que, al principi, es mostra convencional i feliç però que, a poc a poc, es va revelant com una harpia egoista i amargada, culpable de la mala maror putrefacta que regna en la seva família. Trobem un cas similar a *Paral·lels*, en què la preocupació condescendent d'un home pel seu

germà a la fi es mostra com una forma d'obsessió malsana. El mateix passa amb la narradora de *Setrill*: el seu afany controlador i vigilant –aparentment amenaçador– delata una ingenuïtat i una fragilitat terribles.

Prosa intensament treballada

És difícil no trobar un llibre de contes de qualitat desigual. Tot i que la prosa es nota sempre intensament treballada, hi ha contes d'*El pèndol* en què el desconcert –buscat i una mica confusionari– i la vaguetat –de sentit, però sobretot d'expressió i d'intenció– llasten el resultat. Ara bé, els contes més reeixits –el ja citat *Ariadna*, el salingerià *Els cecs*, *Barrufet*– demostren que la jove Anna Gas ja és una escriptora feta i refeta, que mira les relacions humanes d'una manera no adotzenada i hi furga amb talent i personalitat. ♦♦